

NARODNA GALERIJA

**PUHARJEVA ULICA 9
1000 LJUBLJANA**

**POSLOVNO POROČILO O DELU
NARODNE GALERIJE
V LETU 2012**

Ljubljana, 15. februar 2013

I. Splošni del

Opis sedanjega stanja

Javni zavod Narodna galerija je bil ustanovljen s Sklepom o ustanovitvi (Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 8/2004, Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 31/2009).

Ustanovitelj zavoda je Republika Slovenija, njene ustanoviteljske pravice in obveznosti izvaja Vlada RS.

Leta 1918 je skupina intelektualcev ustanovila Društvo Narodna galerija, leta 1946 je LRS ustanovila državno ustanovo Narodna galerija. Danes je javni zavod Narodna galerija osrednja nacionalna inštitucija za varovanje, proučevanje in razstavljanje starejše likovne dediščine s trdnimi temelji v domačem okolju in z mednarodnim ugledom.

Prostorsko zajema kompleks treh stavb v kareju med Cankarjevo in Prešernovo cesto ter Puharjevo in Prežihovo ulico. Vzdržuje dve stalni zbirki in tri različno profilirane razstavne prostore. Letno pripravi do 20 razstav, nekatere tudi izven matične hiše.

Predstavitev vodstva

Direktorica: dr. Barbara Jaki.

Leta 1987 diploma iz umetnostne zgodovine na FF v Ljubljani, leta 1992 magisterij in leta 2003 doktorat iz umetnostne zgodovine. V Narodni galeriji zaposlena od leta 1987 kot kustodinja in od leta 1992 kot vodja kustosov. Proučuje likovno umetnost 17., 18. in 19. stoletja, izsledke publicira v domači in mednarodni strokovni periodiki; bibliografija je dostopna na Cobiss. V letih 1999/2000 do 2010/2011 predavala na Filozofski fakulteti (seminar iz slikarstva 19. stoletja). Predava na strokovnih in znanstvenih srečanjih v tujini. Dejavnost je v mednarodnih strokovnih združenjih. Je članica Nacionalnega sveta za kulturo RS in članica ekspertne skupine za sukcesijo umetnin iz bivše SFRJ.

Pomočnik direktorice: mag. Bojan Kuhar.

Rojen leta 1964 v Brežicah. Diplomiral na Ekonomsko poslovni fakulteti v Mariboru, smer marketing (EPF), leta 2012 magisterij sociologije na FDV v Ljubljani. Zadnja delovna mesta: direktor prodaje v DZS, direktor Sveta knjige, direktor Cankarjeve založbe, izvršni direktor programov v Mladinski knjigi. Dodatna izobraževanja: SPPC – Stanford professional publishing course, IEDC - program managementa, relacijska psihoterapija, poslovanje, Gustav Kaeser Training International – upravljanje, javno nastopanje, Ekonomska fakulteta – finance za managerje. V Narodni galeriji zaposlen od 1. februarja 2011.

Predstavitev organov javnega zavoda

Organa zavoda sta Svet Narodne galerije in Strokovni svet Narodne galerije. Njunjo sestavo in delo opredeljuje Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 8/2004 in Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 31/2009.

Svet zavoda: Andrej Drapal (predsednik), dr. Janez Gril (namestnik), mag. Žiga Debeljak, Judita Krivec Dragan, dr. Andrej Smrekar.

Strokovni svet zavoda: mag. Gojko Zupan (predsednik), prof. ddr. Nataša Golob, Zdenko Picelj, prof. Bojan Gorenc, mag. Mojca Jenko, mag. Martina Vuga.

Predstavitev dejavnosti

Dejavnosti Narodne galerije so podrobneje navedene v 5. členu Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 8/2004.

Osnovne dejavnosti so proučevanje, zbiranje, hranjenje, razstavljanje, interpretacija in publiciranje premične likovne dediščine.

Obseg delovanja

Predpisan je s Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija, Uradni list RS, št. 8/2004. Podrobneje obseg delovanja opredeljujejo 3. člen, 5. člen in 6. člen.

Teritorialno obsega področje Slovenije, zamejstva in širšega evropskega prostora, kakor se z njim neločljivo prepleta. Časovno zajema minula obdobja slovenske umetnostne tvornosti od visokega srednjega veka do 20. stoletja, vsebinsko pa področje premične dediščine in vsega, kar prispeva k razumevanju lastne kulture.

Po Uredbi o vzpostavitvi muzejske mreže (Uradni list RS, št. 103/2000 in Uradni list RS, št. 105/2001) je obseg delovanja Narodne galerije opredeljen v 10. členu. Opravlja javno službo za zgoraj navedena strokovna področja za katera skrbi tudi v smislu matičnosti.

II. Posebni del - poročilo o doseženih ciljih in rezultatih

1. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje posrednega uporabnika

Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija (Uradni list RS, št. 8/2004), Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Narodna galerija (Uradni list RS, št. 31/2009)

Resolucija o Nacionalnem programu za kulturo 2008 – 2011 (Uradni list RS, št. 35/2008; spremembe Uradni list RS, št. 95/2010)

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 96/02, in spremembe zakona, Uradni list RS, št. 123/2006, 7/2007, 53/2007, 65/2007, 56/2008, 94/2009, 4/2010, 20/2011, 100/2011)

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1, Uradni list RS, št. 16/2008, z dne 15.2.2008)

Uredba o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitvi državnih muzejev (Uradni list RS, št. 97/00) in Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o vzpostavitvi muzejske mreže za izvajanje javne službe na področju varstva premične kulturne dediščine in določitvi državnih muzejev (Uradni list RS, št. 103/2000, in 105/2001)

Pravilnik o strokovnih, prostorskih in tehničnih pogojih za izvajanje javne službe na področju varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 113/00)

Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Uradni list RS, št. 16/2008; sprememba 32/2009)

Zakon o zasebnem varovanju (uradni list RS, št. 17/2011)

Uredba o obveznem organiziranju službe varovanja (Uradni list RS, št. 43/2008; sprememba 16/2009; 22/2010)

ICOM kodeks poklicne etike, Mednarodni muzejski svet, Slovenski odbor, Ljubljana, 1993, 2001 (specialna knjižnica Narodne galerije), 2004, Slovenski ICOM kodeks poklicne etike 2005.

2. Dolgoročni cilji posrednega uporabnika, ki izhajajo iz večletnega programa dela in razvoja posrednega uporabnika oz. področnih strategij in nacionalnih programov

- a. Na temelju stalne zbirke Narodne galerije sooblikovati javni kulturni prostor, v katerem se bo Slovenija razvijala in osmišljala v Evropski uniji ter omogočala svojim državljanom ohranitev kulturne identitete in dignitete v okviru večnacionalne skupnosti.
- b. Dopolnjevati, izpopolnjevati, širiti in bogatiti osrednjo nacionalno zbirko likovne umetnosti v okvirih, ki jih določa inventarizirani fondus, ter skrbeti za njeno ustrezno dokumentiranje, proučevanje, varovanje, interpretiranje in promocijo.
- c. S pomočjo modernih tehnologij, zlasti svetovnega spleta, ustvariti pogoje za čim večjo dostopnost podatkov o nacionalni likovni dediščini ter v smislu matičnosti in javne funkcije posredovati spoznanja zainteresiranim javnostim.
- d. Razširitev mednarodnega in medinstitucionalnega povezovanja z namenom vzpostavitve medkulturnega dialoga in sodelovanje s priznanimi strokovnjaki v Sloveniji in izven nje pri pripravi strokovno neoporečni projektov.
- e. Adaptacija palače Narodnega doma z namenom razširitve stalne zbirke Narodne galerije in poenotenja stavbnega kompleksa Narodne galerije ter nenehna skrb za vzdrževanje in izboljševanje obstoječe infrastrukture.
- f. Povezovanje kulture z izobraževalnimi procesi, znanstveno dejavnostjo in gospodarstvom ter ustvarjanje produktivnih okoliščin za delo in posredovanje opravljenega dela.
- g. Vzpostavitev najvišjih kriterijev delovanja na vseh področjih, ki jih pokriva Narodna galerija in posredovanje teh kriterijev sorodnim inštitucijam v skladu s poslanstvom zavoda, kakor je opredeljeno v ustanovnih aktih ter posredno v Nacionalnem programu za kulturo.
- h. Tvorno prispevati k umiritvi finančne situacije z varčevalnimi ukrepi na vseh področjih, na katera lahko vplivamo in prilagoditev novim razmeram.

Cilji so usklajeni z veljavnimi pravnimi podlagami in Nacionalnim programom za kulturo (2008-2011). Novi Nacionalni program za kulturo (2012-2016) je še v pripravi, kar pa ne zadrži nadaljevanja že zastavljenih nalog; v novem programu ne predvidevamo preobratov pri usmeritvi delovanja zavoda. Cilji prioriteto zajemajo skrb za dediščino, predvsem obe stalni zbirki, povečanje njene dostopnosti, ki naj bo kar najširša, in s tem povezanim povečanjem števila obiskovalcev. Zavod se posebej posveča vzpostavljanju, ohranjanju in posredovanju visokih strokovnih standardov varovanja, restavriranja, dokumentiranja in prezentiranja premične dediščine - tako v strokovnem in teoretskem, kakor tudi v tehničnem smislu. Dolgoročni cilj je razširitev stalne zbirke Narodne galerije na adaptirane in celotne prostore stavbe Narodnega doma in vzpostavitev krožnega ogleda zbirk v vseh treh stavbah galerijskega kompleksa. Večletni deziderat je ureditev modernih restavratorskih ateljejev ter povezovanje in usklajevanje službe z Restavratorskim centrom RS. V prihodnosti bo okrepljen informacijski sistem, izpopolnjeni in razširjeni izobraževalni programi ter še dodatno poglobljeno dobro zastavljeno sooblikovanje mednarodnih in medinstitucionalnih raziskovalnih in razstavnih projektov ter publikacij.

3. Letni cilji posrednega uporabnika, zastavljeni v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela - kratek povzetek letnih ciljev iz programa dela

Zastavljene letne cilje iz programa dela 2012 je Narodna galerija uresničila v okviru danih možnosti in priložnosti, nekatere pa je celo nadgradila. Cilji 2012 so bili:

1. Uresničitev vseh ciljev, ki so bili zastavljeni v planskem dokumentu za leto 2012, posebej izvedba vseh razstav v osrednjem razstavišču Narodne galerije s spremljajočimi publikacijami in z ohranjeno ravniyo izvedbene prezentacije.

2. Vzdrževanje in izboljševanje visokih strokovnih standardov dela skozi realizacijo predloženega programa.

3. Odpiranje zavoda navzven s pomočjo raznovrstnih razstav v Vhodni avli in Galeriji Narodni dom, publikacij, bogatih programov pedagoško-andragoške dejavnosti in posebej usmeritev k obiskovalcem s posebnimi potrebami. Cilj je privabljanje in animiranje stalnih in občasnih obiskovalcev in koristnikov storitev Narodne galerije v čim večjem številu in s tem doseganje poznavanja in pripadnosti likovni in širši kulturi ter ob tem tudi doseganje tržnih učinkov.

4. Informatizacija v smislu izpopolnjevanja objavljenega registra umetnostnih zbirk na spletnih straneh, s tem povezana digitalizacija in sodelovanje pri integriranju v skupno nacionalno bazo podatkov o umetninah s pomočjo sistema Galis.

5. Ustvarjanje materialnih in drugih pogojev za nemoteno in racionalno delovanje javnega zavoda kljub krizni situaciji: prostorskih pogojev, pogojev delovanja, kadrovskih pogojev itd. ter posebej še nadaljevanje in nemoten potek prenove palače Narodnega doma ter s tem povezane vsebinske priprave na razširitev stalne zbirke.

Na področju investicijskega vzdrževanja so cilji doseženi v skladu z možnostmi; z velikimi naporji je bilo zagotovljeno le nemoteno delovanje zavoda. Kadrovsko se zavod ni širil. Realizacijo projektov smo prilagodili trenutnim razmeram in možnostim - tako materialnim kot kadrovskim in terminskim. Zaradi zmanjšanih programskih sredstev nismo realizirali vseh predvidenih razstav, temveč le tiste, ki smo jih zadržali v usklajenem letnem načrtu: Janez Zorman: Življenje z umetnostjo, Razstava španske fotografije: Drugi pogled, in Alenka Bartl, kostumografka. Leto smo sklenili z razstavo španskega renesančnega in baročnega kiparstva; možnost zanjo se je pokazala potem, ko smo načrt dela že oddali. Spremembo smo uskladili s soglasjem Sveta NG.

Tudi v letu 2012 smo pogosto in uspešno sodelovali s sorodnimi inštitucijami pri pripravi razstav v smislu matičnosti, časovnega prekrivanja razstavljenega gradiva in dobrih medinstitucionalnih odnosov (AML, Gledališki in filmski muzej, MG, MMGLj, FF, ALUO, NMS, RC, MMC in RTV Slovenije), pa tudi z inštitucijami izven Slovenije. Pri publikacijah nismo mogli zadržati standarda dvojnih izdaj - slovenske in angleške variante, saj nam finančna situacija tega ni dopuščala niti pri tistih publikacijah, ki izključno predstavljajo umetnostni fond Narodne galerije. Glede na intenzivno dejavnost za predstavitev stalne zbirke ali njenega dela v tujini, se kar kažejo nekatere možnosti za mednarodno sodelovanje, vendar pa se bomo nanje v naslednjih letih zaradi pomanjkanja kadra le s težavo odzivali, saj moramo primarno zagotoviti program na domačih tleh.

Prav zagotavljanje programa za domačo publiko ostaja prioriteta. Nadaljevali in razširili smo uspešno sodelovanje z zasebnimi zbiralci, gospodarstvom, znanostjo, šolstvom in drugimi panogami. Med pomembnimi letnimi cilji je bilo nadaljevanje zastavljenega pridobivanja umetnin in arhivskega gradiva za nacionalno zbirko pomembnih del tako z odkupi, v skladu s sicer skromnimi možnostmi, kakor z donacijami.

4. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Program dela za leto 2012 smo realizirali v skladu z zastavljenimi cilji, priložnostmi in možnostmi. V okviru redne dejavnosti oz. izvajanja javne službe smo dosegli načrtovane rezultate. Inventarizacija umetnostnega fonda je tekoča, zaostankov ni. Velik primanjkljaj je

še vedno na področju inventarizacije dokumentarnega fonda, kjer kljub ambicioznemu planiranju odprave zaostankov ni bilo vidnejšega napredka. Tudi načrtna usmeritev v odpravo zaostankov še ni prinesla ustreznih rezultatov.

Proučevanje je potekalo v skladu s pričakovanji in z namenom priprave razstavnega programa v naslednjih letih. Razstavna dejavnost je dosegla načrtovano, prav tako število in obseg izdanih publikacij. Utrdili smo vsebinsko profilacijo treh razstavišč Narodne galerije in se uspešno prilagajali spremembam, na katere nismo imeli vpliva.

Projekti so z vidika zasnove, priprave izvedbe in kontrole ter z vidika organizacije in financiranja potekali praviloma tekoče, čeprav so se pri nekaterih pojavljali zapleti in nepotrebne situacije, na katere Narodna galerija ni imel posebnega vpliva. Pri tem posebej izpostavljamo težave finančne narave, ki izvirajo iz razkoraka razpoložljivih sredstev, umanjkanja predvidenih sponzorskih prilivov ter na drugi strani želje realizirati projekte v skladu z obstoječimi standardi Narodne galerije, ki smo jih izpopolnjevali in dosegali skozi desetletja.

Pri izdaji publikacij še vedno računamo na besedilo prof. dr. Tomaža Brejca o intelektualni biografiji Izidorja Cankarja; tekst je še vedno v nastajanju. vsekakor si želimo s to publikacijo nadaljevati zastavljeno serijo razprav iz umetnostne zgodovine.

Vsebinsko poročilo o izvedbi programov:

a. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog: evidentiranja, digitalizacije, inventariziranja, proučevanja, konzerviranja

Inventarizirali in v računalniško bazo vpisali smo 137 (12 starejših pridobitev in 125 novih) umetnin. Donacij smo prejeli 467, odkupljenih je bilo 1405 umetnin, skupaj smo pridobili **1872 umetnin**. Akcesijskih številčk je novih 22, označujejo pa število lastnikov oz. virov pridobitve. Oznako začasnega depozita som dali kar 737 predmetom (v letu 2012 202 predmetoma). Na terenu smo evidentirali 1399 umetnin v 10 zbirkah. Začnih posoditev iz Narodne galerije je bilo v komentiranem obdobju 37. Veliko časa zavzame manipulacija z našim gradivom: 1752 umetnin (v predhodnem letu 667 enot) smo obdelovali v študijske namene ali za register umetnin. Primerjava s planiranimi številčkami, ki so drugačne, je problematična, saj se potrebe pokažejo sproti in jih ob pripravi planskega dokumenta ni mogoče predvideti.

Dokumentacijski oddelek poroča o 8.262 novih digitalnih enotah gradiva od skupne številke, ki do konca leta 2012 šteje 127.470 enot (tudi posnetki otvoritev razstav in drugih dogodkov ter postavitev razstav).

Konservirali smo 166 predmetov od planiranih 416, restavrirali ali preparirali pa kar 163 od planiranih 89; zahtevnejši in zamudnejši postopki restavriranja so vzrok za nedoseženo število konserviranih predmetov. Dela smo obvladali s pomočjo zunanjih sodelavcev - restavradorjev, študentov in treh volonterjev. V procese restavriranja oz. konserviranja se vključujejo tudi praktikanti z ALUO. Še vedno poskušamo pospešiti restavriranje slik, ki zaostaja za pričakovanji glede na zahteve nove stalne zbirke in tekočih razstavnih projektov.

Del fotografskega dokumentiranja (na terenu) so prevzeli kustosi s pomočjo digitalnih aparatov. Zaostanke pri inventariziranju novo pridobljenega gradiva bomo opravili po končani selitvi.

Najbolj problematično ostaja gradivo fonda D, saj je bilo v celem letu reinventariziranih 206 dokumentov in dodanih le 83 (!) novih inventarnih števil od planiranih 1560 (dokumenti in plakati), kljub temu, da je bila to prioriteta naloga, saj se zaostanki vlečejo iz leta v leto in ostaja celo obseg gradiva nepregleden. Tudi v letu 2012 pri obravnavi fonda D in zbirke plakatov nismo mogli doseči niti planiranega niti inventarizirati novih pridobitev, kaj šele odpraviti obsežnih zaostankov. Ureditev tega fonda ostaja resen problem.

Ena od podpornih zbirk je zbirka starih okvirov, ki jo v zadnjih treh letih urejamo; v letu 2011 smo že popisali in pripravili izbor za restavriranje najdragocenejših primerov, v letu 2012 pa nadaljujemo s popisom okvirov, ki smo jih preselili iz depoja v Narodnem domu. Osnovni namen evidentiranja in inventariziranja okvirov je bil poiskati morebitne originalne okvire slik, ki so bili ob raznih priložnostih zamenjani in hkrati poiskati podatke o umetninah, ki so morda ostali na okvirih. Takih najdb je bilo do zdaj 20; dva okvira iz te skupine sta bila tudi že restavrirana. V letu 2011 smo akcijo pospešili zaradi priprav na izpraznitev Narodnega doma (kjer so bili deponirani) zaradi rekonstrukcije. V projektu sodelujejo kustosi, restavratorji, študentje ALUO in dva prostovoljca.

b. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog predstavljanja pridobljenega gradiva javnosti (razstave)

Planirali smo 4 razstave, realizirali smo jih 6, kar je za polovico manj kot v predhodnem letu. Zmanjšanje sredstev za II. sklop programa je najbolj drastično poseglo prav v razstavno politiko Narodne galerije. Izključno iz drugih virov sta bili financirani 2 razstavi, 2 smo pripravili z znatno finančno udeležbo Veleposlaništva Španije v Sloveniji. Razstave so pokrile široko področje likovne umetnosti s poudarkom na mednarodnem povezovanju muzejskih inštitucij. Pri organizaciji razstav smo se odzivali na aktualne priložnosti z namenom obogatiti ponudbo in pritegniti večje število obiskovalcev; pričakovanje se je izkazalo za upravičeno. Odzivamo se na pričakovanja publike ob hkratnem vzdrževanju kakovostne vsebinske ravni. Poskušamo uskladiti zahteve strokovne javnosti oz. akademske sfere in oblikovati take razstave, ki bodo ob visokih umetnostnozgodovinskih standardih mikavne tudi za najširšo publiko.

Osrednje razstavišče je namenjeno jedru razstavne dejavnosti, posebej izpostavljenim strokovno temeljito podprtim projektom, ki pomenijo pomembno dopolnitev umetnostnozgodovinskega znanja in v tem smislu tudi večjim gostujočim razstavam. Še v letu 2011 odprto razstavo Nove pridobitve 2001-2010 smo zaradi zanimanja podaljšali do jeseni, ko smo v partnerstvu z veleposlaništvom Španije v Sloveniji odprli razstavo dragocenega španskega kiparstva renesanse in baroka Podoba svetega iz Narodnega muzeja kiparstva v Valladolidu v Španiji.

Razstavni prostor na Cankarjevi cesti - **Galerija Narodni dom** - se je uveljavil kot študijski razstavni prostor in lokacija za komorne oz. manj obsežne razstave. Ta razstavni prostor ni bil v celoti zaseden zaradi premajhnih programskih sredstev. Realizirali smo razstavo o Janezu Zormanu, prvem direktorju Narodne galerije in tako nadaljevali serijo predstavitev za zgodovino inštitucije pomembnih osebnosti.

V **vhodni avli** smo profilirali razstavišče za arhitekturne, oblikovalske in fotografske razstave, kar je pri publiku naletelo na še posebej navdušen sprejem. Na žalost pa zaradi pomanjkanja sredstev razstave v tem prostoru niso več tako pogoste, kot bi lahko bile. V letu 2012 smo na

začetku leta gostili razstavo nagrajene španske fotografije Drugi pogled, za njo pa Slovenski gledališki in filmski muzej z razstavo Alenka Bratl: kostumografka in že tradicionalno razstavo študentov oblikovanja na ALUO - Oko za oko. Otroške risbe, ki so nastale po Galovem ustvarjalnem natečaju, so predstavile dejavnost izobraževalnega oddelka.

V prostorih stalne zbirke slovenske umetnosti smo pripravili razstavo ob 550 letnici ljubljanske škofije; eksponatom v zbirki smo dodali še nekaj deponiranih in obsežnejša pojasnila. To sicer pomeni obogatitev stalne zbirke, nikakor pa ni trajna rešitev za razstavno dejavnost.

c. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog izdajanja publikacij

Publikacije zajemajo znanstvene tekste, pedagoško publicistiko, razstavne kataloge, informativne zloženke in drugo promocijsko gradivo (vabila, plakati). Vse razstave so spremljale publikacije glede na predhodno kvalifikacijo prireditve. Planirali smo 2 publikaciji, izdali smo 3 v skupni nakladi 850 izvodov. Upad v primerjavi z letom 2011, ko smo izdali 9 publikacij, je drastičen. Ob razstavi Podoba svetega smo izdali dve trojezični promocijski zgibanki v skupni nakladi 12.000. Drugo promocijsko gradivo obsega koncertno knjižico za ciklus Sozvočje svetov in plakate (prvič tudi oglašanje na svetlobnih panojih) ob razstavi Podoba svetega. Dve zbirki razprav (Brejc, Tavčar) nista bili realizirani, ker so se med raziskavami odprla nova vprašanja, ki jih avtorja še rešujeta. Uredništvo, vsebinska realizacija in pregledovanje besedil so naloge, ki jih, sicer neprofesionalno, opravljamo strokovni delavci Narodne galerije. V prihodnosti bo potrebno zagotoviti enovito urejanje publikacij, imenovati urednika publikacij Narodne galerije in smotrno uniformirati izdaje po obliki in obsegu zaradi racionalizacije stroškov in časa.

Poseben dosežek leta 2012 so **elektronske izdaje galerijskih publikacij**. **Do konca leta 2012 smo jih izdali kar 5:** Slovenski impresionisti in njihov čas (vodnik po razstavi v slovenščini in angleščini), ob 550-letnici ljubljanske škofije (slovenščina in angleščina) in katalog razstave Podoba svetega. S temi izdajami, ki so brezplačno dostopne na Kobo, iBookstore in Amazon, smo bili prvi v Sloveniji, prehiteli smo celo velike založniške hiše.

d. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog pedagoško/andragoškega programa

Pedagoški in andragoški programi so bili v 2012 realizirani po planu. Izvedenih je bilo 39 različnih pedagoških programov, od tega je bilo 19 na novo zasnovanih (kar je 49%), ki so doživeli skupno 714 ponovitev, udeležilo pa se jih je 15.836 obiskovalcev. Izvedenih je bilo še 19 različnih andragoških programov, od tega 7 novih (to je 36 %), ki so doživeli skupno 330 ponovitev, udeležilo pa se jih je 7.034 obiskovalcev.

Skupno je bilo v oddelku realiziranih 1044 dejavnosti (v letu 2011 nekaj manj, to je 951), Udeležilo se jih je skupno 22.870 obiskovalcev, kar je v primerjavi z letom 2010, ko jih je bilo 31.641 in letom 2011, ko jih je bilo 26.766 v skupnem številu kar skoraj 9000 manj! Trend upadanja je zaskrbljujoč. Raven kakovosti in raznovrstnost programov nenehno izboljšujemo; trend upadanja lahko vsaj delno razložimo s povečano ponudbo tovrstnih programov v drugih muzejih. Ta številka ne vsebuje prostih vstopov predšolskih otrok, študentov in nosilcev ustreznih članskih izkaznic ter obiskovalcev ob dnevih odprtih vrat in druge brezplačne obiske. Na promocijskih dejavnostih (ob dnevih odprtih vrat) smo prešteli 7.819 obiskovalcev. Nove pedagoške in andragoške programe smo pripravili in izvajali na vseh občasnih razstavah in ob dnevih odprtih vrat in na zadnji konec tedna pred zaprtjem stalne zbirke v palači Narodni dom, ko smo našli 1.025 obiskovalcev.

Med utečenimi andragoškiimi programi, ki niso neposredno vezani na zbirke ali razstave, lahko izpostavimo tečaj grafičnih tehnik globokega tiska, ki smo ga jeseni 2012 razpisali (in izpeljali zimski semester) že deveto leto. Med utečenimi pedagoškimi programi pa je Galov klub - nadaljevalci - v šol. letu 2011/12 zaokrožil desetletnico delovanja. Organizirali smo tudi dejavnosti za senzorno ovirane (gluhi, slepi in slabovidni) obiskovalce, ki pa niso doživele pričakovanega odziva.

V oddelku praviloma sodelujejo vsi strokovni delavci ne le pri pripravah izhodišč za programe temveč tudi pri izvajanju vodstev. Permanentno izobražujemo galerijske animatorje - študente, ki nam pomagajo izvajati pedagoške programe (4 animatorji). V delo oddelka smo v letu 2011 vključili 2 prostovoljki; v prihodnosti želimo med prostovoljce pritegniti predvsem naše stalne obiskovalce in člane Kluba prijateljev Narodne galerije. Predstavitve izobraževalnih dejavnosti in metod dela smo posredovali tudi študentom umetnostne zgodovine na FF in predšolske vzgoje na PF.

Zaradi racionalizacije in zmanjšanja izdatkov smo k pedagoškemu in andragoškemu delu ponovno pritegnili del strokovnega korpusa; udeležbo kustosov/strokovnih delavcev s področja delovanja zavoda, nepedagogov, pri tem bomo morali v naslednjem letu nadaljevati in razširiti. Redno zagotavljamo vodstva v drugih jezikih, predvsem angleščini in italijanščini, pa tudi v francoščini, španščini in nemščini. Za potrebe Protokola Republike Slovenije smo v letu 2012 opravili 17 vodstev v tujih jezikih.

e. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog povezovanja kulture, izobraževanja in znanosti.

Realizirali smo vse zastavljene cilje, ki so tudi navedeni v seznamu razstav, publikacij ter pedagoško-andragoških aktivnosti. Povezava z izobraževanjem se preko pedagoškega oddelka bogati in širi. Več strokovnih delavcev je zaradi lastne strokovne ekspertize vključenih v visokošolske izobraževalne procese na Filozofski fakulteti, Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje in na Pedagoškem inštitutu; del teh se odvija tudi v prostorih Narodne galerije. Uspešno nadaljujemo ciklus predavanj in koncertov Sozvočje svetov - teče že dvanajsta sezona - v povezavi s komornim orkestrom Slovenske filharmonije; kljub izpraznitvi Narodnega doma smo ciklus uspeli zadržati v stekleni Vhodni avli. Tretje leto teče tudi novi ciklus koncertov z avtorsko glasbo, in njenimi praižvedbami v ciklusu Gorišek-Lazar, ki je izjemno dobro obiskan.

f. Realizacija zastavljenih ciljev pri izvajanju nalog pridobivanja gradiva

Plan nakupov smo realizirali v obsegu odobrenih sredstev in možnosti oz. ponudbo na tržišču. Pridobivanje fonda je potekalo ob intenzivnem spremljanju tržišča in sodelovanju z zasebnimi galeristi ter zbiralci. Odzivali smo se na ponudbe, vendar ugotavljamo, da smo le redko konkurenčni zaradi počasnosti ali premajhnih sredstev za odkupe. Na področju donacij smo plane presegli, kar ocenjujemo kot rezultat sistematičnega dela s potencialnimi darovalci. Odkupi so obsegali dela, ki pomembno dopolnjujejo galerijske zbirke. Najdragocenejši je bil odkup zgodnjih risb Riharda Jakopiča, posebej pa je potrebno omeniti tudi postopno odkupovanje iz zapuščine družine Šubic; postopno odkupovanje je mogoče zaradi velike naklonjenosti in razumevanja lastnikov. Od del, ki smo jih navedli v planskem dokumentu, smo poleg že navedenega odkupili še nadaljnji del zbirke dr. Franceta Steleta - gradivo je obogatilo zbirko del na papirju. Slike Janeza Šubica *Portret strica Janeza* zaradi pomanjkanja sredstev nismo odkupili. Tudi v letošnjem letu smo prejeli več donacij umetnostnega in dokumentarnega gradiva. Med donacijami izpostavljamo 37 plastik Frančiška Smerduja, ki jih je Narodni galeriji podarila njegova dedinja. Vse nove pridobitve so bile dokumentane,

inventarizirane, fotografirane in vpisane v analogno ter digitalno inventarno knjigo, kjer ni nobenih zaostankov. Nekatere nove pridobitve so bile tudi že publicirane in razstavljene. Ponovno opozarjamo na nesmotrnost obstoječega sistema planiranja odkupov. Zakonitosti nepredvidljivega umetnostnega trga ne dopuščajo daljnosežnih in natančnih planiranj, saj se priložnosti pojavljajo sporadično, nenadno in zahtevajo hitro reakcijo. Zato predlagamo ohlapnejši način planiranja oz. zagotavljanje fleksibilnosti s strani glavnega financerja v skladu z vsakokratno situacijo na trgu. Še vedno rešujemo tudi denacionalizacijske probleme in skušamo zaustaviti erozijo umetnostnega fonda. Kot najbolj problematična se je izkazala "denacionalizacija Attems, kjer bomo poskušali z dogovorom z upravičenci zavarovati vsaj tisti del zbirk, ki je namenjen javnosti.

4. Finančno poročilo po načelu denarnega toka:

Za začetek poslovnega poročila smo pravili tabelo v kateri lahko spremljamo spremembe glavnih finančnih kategorij poslovanja med leti 2009 in 2012. Kaže se izraziti trend zmanjševanja prihodkov, posledično zmanjševanje odhodkov, kar se najbolj pozna na programskih materialnih stroških (C2, 2. sklop), kar je dolgoročno in z vidika perspektive izrazito slabo; predvsem v kontekstu tega, da se konec leta 2015 odpira prenovljen Narodni dom z okoli 900 m² novih razstavnih površin, ki bodo zahtevale atraktivne in spreminjajoče razstave in programe, da bomo pritegnili dovolj obiskovalcev, starih, tradicionalnih, kot tudi novih, mlajših in tistih, ki do sedaj še niso bili ljubitelji umetnosti in vsaj občasni obiskovalci naših razstav.

	2009	2010	2011	2012	12/11	12/10	12/09
Skupaj prihodki	2.635.907	2.045.899	2.297.088	2.025.555	0,88	0,99	0,77
Prihodki iz proračuna (odločba)	2.288.136	1.793.733	1.989.092	1.737.955	0,87	0,97	0,76
Prihodki iz izvajanja javne službe	258.160	190.587	227.407	232.592	1,02	1,22	0,90
Prihodki pridobljeni na trgu	89.611	61.578	80.589	55.008	0,68	0,89	0,61
Skupni odhodki	2.677.517	2.195.277	2.262.840	1.942.438	0,86	0,88	0,73
Sredstva za plače zaposlenih	892.221	884.278	898.036	864.234	0,96	0,98	0,97
Splošni stroški delovanja C1	675.222	619.009	648.820	594.962	0,92	0,96	0,88
Programski materialni stroški C2, I. sklop	278.414	110.850	118.616	111.497	0,94	1,01	0,40
Programski materialni stroški C2, II. sklop	302.008	334.385	222.499	114.785	0,52	0,34	0,38

Osnovne ugotovitve iz finančnega poročila:

Za izvedbo programa dela za leto 2012 smo v Narodni galeriji dobili nakazano iz državnega proračuna 1.737.955 EUR in sicer:

- 1.558.125 € po prvotni odločbi (v letu 2011 1.667.042 €)
- 15.000 € po dodatni odločbi, EDUROM (sofinanciranje brezžičnih omrežij)

- (Jakopič) - 105.107 € po dodatni odločbi; odkup predmetov premične dediščine
- 41.315 € dodatna sredstva za izplačilo plač
- 12.910 € po dopolnilni odločbi za digitalizacijo analognih kulturnih vsebin
- 4.920 € po zahtevku, prenova Narodni dom
- 578 € po zahtevku, solidarnostna pomoč

Celotni prihodki so se v primerjavi z letom 2011 zmanjšali za 12 % predvsem na račun manjših proračunskih sredstev (1.989.092/ 2011; 1.737.955/ 2012 – 87 % na lansko leto) in kar 32 % manjših prihodkov iz trga (80.589/ 2011; 55.008 2012 → oddajane steklene avle 42.109/ 2011; 26.272/ 2012; prihodki od najemnin 35.853/ 2011; 25.592/ 2012). Tržna dejavnost predstavlja v 2012 samo še 2,71 % prihodkov.

Presežek prihodkov nad odhodki je 84.441 €, kar gre predvsem na račun donacije gospe Marije Poličar (prodaja stanovanja), ki jih bomo namenili za odkup umetnin v letu 2013 oz. v naslednjih letih (109.000 €) in 17.809 €, ki smo jih dobili nakazane z odločbo od MIZKŠ za prenavo Narodnega doma konec leta 2011, račune pa smo plačali v januarju 2012. Razlika so stroški vzdrževanja stanovanja, plačila položnic in odvetniški stroški. Po obračunani realizaciji je dobiček znašal 654,82 €.

Prihodkovna stran:

- Žal se določeni prihodki od izvajanja javne službe že drugo leto zapovrstjo zmanjšujejo, predvsem pri prodaji vstopnic in prodaji publikacij, tudi pridobivanje sponzorskih sredstev je vedno težje – vzroke gre iskati v recesiji oz. splošni finančni situaciji obiskovalcev (in stanju našega gospodarstva), saj so dnevi odprtih vrat, ko vstopnine ni, izjemno dobro obiskani (na kulturni praznik 08.02.2013 smo imeli v Narodni galeriji več kot kar 3.336 obiskovalcev).

Odhodkovna stran:

- V letu 2012 smo uspešno zmanjšali tudi odhodke – kar za 14 %
- Programski materialni stroški so za 34 % manjši kot v letu 2011 – 226.282 €, v letu 2011 so bili 341.115 €, leto poprej pa kar 445.235 €; proračun je kril programske materialne stroške v višini 223.250 €
- Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe so bili v letu 2012 za 17 % manjši kot leto poprej 821.244 €; v letu 2011 so bili 989.935 €, leta 2010 1.064.244.
- Sredstva za tekoče vzdrževanje so se zmanjšala za 12 % , 158.287 €, v letu 2011 smo porabili 179.039 € (v letu 2010 154.157 €); to navajam posebej, ker se bodo ti stroški najverjetneje povečevali iz leta v leto, saj se potrebna strojna oprema, agregati, klimati, tovorno dvigalo in druga tehnična oprema vse pogosteje kvarijo (upravni del stavbe je star 22 let, steklena stavba 12 let) ; še vedno nismo sanirali puščanja strehe, kondenza v osrednjem razstavišču, kar ni samo težava estetskega značaja, zamakanje ob dežju, ampak tudi varčnosti pri trošenju energije in ekologije.

Drugo:

- Investicije v osnovna sredstva so znašale 13.091 €. Nakup varnostnega sistema (vhodna vrata) 4.587 €, nakup računalnikov in računalniške opreme 8.513 €. Ker MIZKŠ za leto 2012 ni namenilo sredstev za nakup osnovnih sredstev, smo jih plačali iz prihodkov, ki smo jih zaslužili z izvajanjem dejavnosti javne službe.
- V letu 2012 smo z lastnimi aktivnostmi zaslužili 287.600 € (16 % glede na prihodke iz proračuna) , od tega z javno službo 232.955,83 € (82.006,84 € splošni stroški delovanja, 3.032 € programski stroški (C2), 76.925,01 € investicije) in na trgu 55.007,83 € (pisarniški in splošni material in storitve 5.000 €, energija, vodo, komunalne storitve 25.000 €, izdatki za službeno potovanje 3.000 €, tekoče vzdrževanje 12.000 €, drugi operativni odhodki 10.008 €)
- Pri inventuri osnovnih sredstev smo ugotovili, da je del pohištva, računalnikov, tiskalnikov, fotoaparata, panoji in druga oprema neuporabni. Predlagali smo, da se trajno izločijo in dajo v uničenje. Nabavna vrednost odpisanih osnovnih sredstev je znašala 67.114,82 € (81.222,97 € / 2011), računovodska vrednost pa je 0 €; gre pretežno za osnovna sredstva, ki se pri selitvi iz Narodnega doma niso našla, druga so bila uničena in predlagana za fizično uničenje.
- Pri popisu terjatev smo ugotovili, da se oslabijo terjatve v skupnem znesku 5.251,80 € (3.918,72 € / 2011). To so terjatve ki so zapadle v letu 2012. Gre za zastarane terjatve.
- Fizično zalogo knjige *La pittura Barocca nel Gorizia* je bilo potrebno uskladiti z zavedenim stanjem. Pri tem se je ugotovil manko 15.775,00 €; predvidevamo, da je prišlo pri lanskoletnem popisu do napake pri štetju. rešitev za naslednje leto vidimo v istih popisnih komisijah, da se lahko terja odgovornost za malomarno opravljeno delo pri popisih.
- V letu 2012 so se odpisale stare publikacije (vrednostni odpis), ki niso primerne za nadaljnjo prodajo, v vrednosti 45.002,18 € po MPC; uporabili jih bomo za pospeševanje prodaje.

Narodna galerija je v letu 2012 prejela štiri dodatne odločbe:

- Z odločbo Ministrstva za kulturo RS številka 6110-234/2012/13 z dne 14.12.2012 so bila odobrena sredstva v višini 41.315 € za stroške dela, manjkajoči del do vseh priznanih sredstev za plače v letu 2012 skladno z ZUJF
- Z odločbo Ministrstva za kulturo RS številka 6110-234/2012/3 z dne 08.08.2012 so bila odobrena sredstva v višini 12.910 € za digitalizacijo vsebin po programu dela za 2012
- Z odločbo Ministrstva za kulturo RS številka 6110-234/2012/7 z dne 18.09.2012 so bila odobrena sredstva v višini 105.107 € za nakup predmetov premične dediščine – risarska zapuščina Riharda Jakopiča

- S sklepom Ministrstva za kulturo RS številka 6110-234/2012/7 z dne 01.08.2012 so bila odobrena sredstva v višini 15.000 € za sofinanciranje vzpostavitve brezžičnih omrežij Eduroam v knjižničnih okoljih in državnih muzejih in galerijah.

5. Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic

Kljub temu, da vlagamo velike napore, da bi se uspešno prilagodili vsakoletnemu zmanjšanju prihodkov, je potrebno poudariti, da tako stanje dolgoročno negativno vpliva na razvoj osnovne dejavnosti, na stanje premoženja in na nadaljevanje obstranskih dejavnosti. Število razstav in publikacij smo prepolovili. V prizadevanju za zapolnitev razstavnega programa se moramo vse bolj odzivati na aktualne priložnosti mimo siceršnjega predvidenega plana razstav. Zaradi manjšega števila prireditev upada tudi število obiskovalcev.

Nedopustne posledice nastajajo zaradi nerealiziranih odkupov dediščine, saj se na ta način umetnine, ki bi bile potrebno dopolnilo nacionalne zbirke, izgubljajo v zasebne zbirke ali tujino - sicer znotraj EU, vendar so za nas izgubljene. Najbolj kritične in nedopustne posledice se kažejo pri nezadovoljivem vzdrževanju strojnih naprav, računalniške opreme in kombiniranega vozila; kljub poudarjeni skrbi za premoženje odobrena sredstva ne zadoščajo več niti za solidno vzdrževanje. V bližnji prihodnosti lahko pride do nedopustnih posledic zaradi iztrošenih naprav za klimatizacijo in ogrevanje, iztrošeno je tudi tovorno dvigalo; pogosto servisiranje je drago in napak, ki se množijo zaradi starosti, ne odpravljajo trajno. Že več let opozarjamo tudi na iztrošeno kombinirano vozilo za prevoz umetnin; pričakujemo, da v letu 2013 registracije ne bomo mogli obnoviti.

Nedopustnih posledic pri rednem delu sicer ni. Nepričakovane posledice so podaljšanje proučevanja pri projektih proučevanje zapostavljenih slikark zaradi povečanega obsega dela na drugih projektih in dolgotrajnih bolniških odsotnosti kakor tudi zaradi novih dejstev na področju predmeta proučevanja. Sicer pričakovano, a težko sprejemljiva je višina nekaterih stroškov, predvsem stroškov zavarovalniških premij, zaradi ocenitve umetnostnega fonda oz. novih pridobitev.

6. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta - obisk

Za leto 2012 beležimo **83.784 obiskovalcev** (v letu 2011 86.391, kar je 2607 več kot v letu poročanja): vstopnic smo prodali 20.761, brezplačnih vstopnic smo razdelili 19.287, vstopov brez vstopnic (otvoritve, koncerti, predavanja in druge prireditve ter dnevi odprtih vrat) pa smo našeli 43.736. Zaradi preglednosti smo leta 2008 uvedli vstopnice z različnimi vrednostmi - polne, s popustom, brezplačne in hkrati za ogled stalne zbirke in posebej občasni razstav; zato so navedeni podatki zelo natančni. Glede na pretekla leta je skupni obisk močno upadel. Podatki kažejo, da je upadel posamičen obisk občasni razstav, ki jih je bilo zaradi zmanjševanja programskih stroškov v letu 2012 še manj kot v letu 2011 in znatno manj kot v preteklih letih. Ugotavljamo, da so bile v preteklosti najbolj množično obiskane razstave v vhodni avli, ki pa jih že od leta 2010 (torej 2011 in 2012) zaradi varčevalnih ukrepov - izključene klimatske naprave v zimskih in poletnih mesecih zaradi zmanjšanja porabe energije - nismo prirejali. Zaradi premajhnih sredstev smo zmanjšali tudi oglaševanje v medijih, tiskanje plakatov in plakatiranje pa smo povsem opustili z izjemo razstave Podobe svetega, kjer pa je finančni delež skoraj v celoti prevzelo Veleposlaništvo Španije.

Obisk občasni razstav je upadel, prav tako obisk stalni razstav in pedagoški programov. Obisk andragoški programov upada glede na pretekla leta. Pri andragoški in pedagoški

40.048 za inventicijo

dejavnostih smo delo prilagodili različnim ciljnim skupinam, prav tako publikacije, kar je naletelo na posebej ugoden odmev. Velik obisk smo beležili v času, ko je bil vstop prost, predvsem na vseh petih dnevih odprtih vrat.

Zadnji dve leti smo se posebej posvetili spletnim obiskovalcem. V letu 2011 smo spletne strani razširili še z dvema drugima oblikama - uvedli smo facebook in tedenske novice (newsletter); število uporabnikov obeh je tudi v letu 2012 zadovoljivo. Odziv je velik, zato ga v poročilu podrobneje navajam: spletno mesto www.ng-slo.si je **obiskalo 73.653 obiskovalcev**, ki so opravili 480.490 prenosov spletnih strani. To pomeni, da si je obiskovalec povprečno pogledal 6,52 strani na obisk (v letu 2011 le 5,83 strani na obisk). Spletno mesto www.facebook.com/ngslo šteje skupno manj ogledov kot v letu 2011, in sicer **54.619 obiskov** (v letu 2011 67.356 ogledov). Aktivno nas na Facebooku spremlja že 530 obiskovalcev, kar je 209 več kot v letu 2011, ki so tudi naročeni na naše vsebine na Facebooku. Našim obiskovalcem smo poslali 48 newsletterov (tedenskih novic). Število naročnikov se je povečalo iz 1431 splošnih posameznikov na 1818 ter 964 posameznikov iz izobraževalnega sektorja (vrtci, šole, srednje šole). Skupno število neposrednih prejemnikov newsletter-ov je torej 133.536.

Upad obiska je ob skrčenem razstavnem programu mogoče pripisati tudi povečanemu obisku spletnih strani oziroma drugačnim oblikam komuniciranja, ki je predvsem pri mlajši publikli vse bolj pogosta.

Uporabnikov cobiss strani smo evidentirali **1.438**.

Če obisku prištejemo tudi zgoraj strukturirani obisk spletnih strani, beležimo skupno **213.494 obiskov**.

Še vedno pa predlagamo Ministrstvu za kulturo RS, naj pri štetju obiska upošteva tudi obiskovalce - zunanje uporabnike - v specialni knjižnici, fototeki in dokumentaciji. Teh obiskovalcev je bilo skupaj 315. Arhivsko gradivo je uporabljalo 58 oseb. Obiskov v registraturi (ogledi umetnin) nismo šteli. Prav tako v te številke niso všteti *interni* uporabniki knjižničnega, arhivskega itn. gradiva, kakor tudi ne periodike.

7. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja

Glede na razpoložljiva sredstva smo zastavljene cilje dosegli v optimalnem obsegu in ob vzdrževanju ter izboljševanju kakovostne ravni prezentacije gradiva kakor tudi publikacij. To je bilo mogoče tudi zaradi deleža lastnih sredstev, ki smo jih pridobili iz raznih dejavnosti, čeprav je bil dosežen v manjšem obsegu, kot smo načrtovali. Z razpoložljivimi sredstvi smo ravnali odgovorno v smislu dobrega gospodarja in pomembno zniževali nekatere vrste stroškov (stroški čistilnega materiala, stroški ogrevanja, tekoče vzdrževanje poslovnih objektov, varovanje, računovodski servis, zavarovanje).

Vse leto 2012 je potekalo v stalnem pritisku na zniževanje stroškov, tako programskih, kot stroškov tekočega delovanja (vzdrževanje). Temu je bilo namenjeno navodilo sodelavcem v začetku leta (kot že nekaj let zapored), ki mu je sredi leta sledil še dodaten poziv k nadzoru stroškov in varčevanju. Uvedli smo strog nadzor nad izdajanjem naročilnic, ki morajo imeti pred izdajo tudi oceno stroška, racionalizirali smo porabo čistil in podobnega materiala, prav tako smo zmanjšali izdatke za papir.

O uspešnosti našega skupnega prizadevanja za zmanjševanje splošnih stroškov govori 8 % zmanjšanje v primerjavi z letom 2011 in 16 % zmanjšanje stroškov glede na leto 2010, v absolutnem znesku smo zmanjšali stroške za 49.074,00 €, v primerjavi z letom 2010 pa kar za 99.443,00 €.

Napaka! Neveljavna povezava.

Kljub temu, da vlagamo velike napore, da bi se uspešno prilagodili vsakoletnemu zmanjšanju prihodkov, je potrebno poudariti, da tako stanje dolgoročno negativno vpliva na razvoj osnovne dejavnosti in obstranskih dejavnosti. Zmanjševanju prihodkov na drugi strani vedno sledi zmanjševanje stroškov, predvsem na strani materialnih stroškov, žal pa tudi na strani programskih stroškov. Lahko se pohvalimo z obvladovanjem stroškov, vendar to hkrati pomeni:

- Da ni denarja za nakup novih umetnin, tistih, ki bi sodile v nacionalno umetniško zbirko galerije in se zdaj na trgu dobijo po najnižjih cenah do sedaj; zaradi recesije so ljudje in podjetja prisiljena prodajati umetnine po nižjih cenah)
- Da ne moremo v goste povabiti pomembnih evropskih razstav, ki vedno pritegnejo pozornost javnosti, ker so predrage
- Da ne moremo postavljati atraktivnih, tehnično in tehnološko podprtih in zato dražjih domačih razstav
- Da ne moremo gostovati po Evropi in svetu, čeprav bi bilo to izjemnega pomena tudi za državo, v reprezentativnem smislu
- Da ne moremo širiti asortimenta atraktivnih in novih produktov za galerijsko trgovino
- Da ne moremo tržiti in oglaševati svojih dejavnosti (tudi izobraževalno animacijske) v zadostnem obsegu

Vladni umetnostni fond je ustrezno zavarovan, prav tako je rešeno vprašanje zavarovanja stalnih in občasnih depozitov. Zaznaven je interes za izvajanje restavriranja umetnin iz Vladnega fonda.

Koncem leta 2009 smo pričeli z intenzivnimi pripravami na prenovu Narodnega doma in jih nadaljevali v letu 2012 in končali s selitvijo stalne zbirke slovenske umetnosti, restavratorskih delavnic in vseh drugih prostorov ter ob začetku prenove s predajo poslopja Restavratorskemu centru.

8. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

Notranja revizija je bila izvedena leta 2010, poročilo pa je bilo podano februarja 2011. Bilo je odkritih nekaj nepravilnosti, ki smo jih odpravili delno že med potekom revizije in delno po prejetju poročila. Edina večja zadrega izvira iz daljše preteklosti in je sistemske narave, saj je prisotna že vsaj 20 let. gre za zaloge in vrednotenje publikacij in drugih tiskanih gradiv. S postopnimi odpisi bo stanje ažurirano najkasneje v letu 2014. Notranjo revizijo bomo opravili v letu 2013. V letu 2012 notranja revizija ni bila opravljena. Delo Narodne galerije se odvija v skladu z zakonodajo in drugimi predpisi in je organizirano učinkovito. V leti 2010 je bil sprejet register tveganj, ki ga vsako leto pregledamo in na novo ocenimo realnost tveganj in po potrebi dopolnimo.

Že v letu 2011 smo zaznali povečano tveganje pri plačilni disciplini, ugotovili smo, da so bili trije neplačniki v stečajnem postopku, zato smo morali terjatev prijaviti v stečajno maso. Število in struktura zaposlenih zagotavljata delovanje javnega zavoda, kot je bilo zastavljeno pred več kot desetimi leti. Vodstvo zavoda in administracija ostajajta številčno nespremenjena. Delavca, ki bi imel pooblastila za izvajanje notranjega finančnega nadzora, zavod nima. Finančni nadzor glede smotrnosti porabe sredstev opravljajo vodje projektov, ki so imenovani za posamezne programske sklope, in računovodska služba v okviru določil pravilnika o računovodstvu. Vodja projekta odgovarja za izvedbo naloge in porabo finančnih sredstev. Porabo potrjuje pomočnik direktorice.

Ocenjujemo, da je primerno kontrolno okolje vzpostavljeno na pretežnem delu poslovanja, da upravljanje s tveganji temelji na merljivih ciljih na posameznih nalogah/projektih, na opredeljenih načinih ravnanja v primeru neuresničenih ciljev na pretežnem delu poslovanja, da so tveganja obvladljiva na pretežnem delu poslovanja, kjer je zagotovljen tudi ustrezen sistem informiranja in komuniciranja.

9. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi

Neodložljivih nedoseženih ciljev ni bilo.

Tiste cilje, ki so zagotavljali tekoče delovanje zavoda in reševanje neodložljivih nalog smo realizirali tako s pomočjo sredstev, dodeljenih z dodatnimi odločbami. Vse nedosežene cilje smo predstavili v plan dela za leto 2013. Z razpoložljivimi sredstvi za nakup opreme smo lahko sanirali oz. zadovoljili le najnujnejše potrebe. Nakupili smo predvsem nekaj informacijske opreme. Zaradi skromnega investicijskega vzdrževanja so vedno bolj očitne nevarnosti večjih izpadov strojne opreme, večjih nekaterih stroškov tekočega poslovanja in poškodb določenih delov poslopij.

10. Ocena učinkovitosti poslovanja posrednega uporabnika na druga področja

Zavod pozitivno posega s svojim poslovanjem v bližnjo in širšo okolico. Posamezniki se kot predavatelji ali mentorji vključujejo v raziskovalne projekte in visokošolske izobraževalne procese (FF, ALUO, PF). Intenzivno je sodelovanje v mednarodnem okolju (Italija, Hrvaška, Avstrija, Francija, Velika Britanija, Španija, Belgija, Nemčija, ZDA) s predavanji, publikacijami ali posoditvami umetnin in dogovori v zvezi z gostovanji razstav. Tvorno nadaljujemo sodelovanje z Restavratorskim centrom (začetek rekonstrukcije Narodnega doma, svetovanje pri restavratorskih postopkih v obliki raznih komisij) in spomeniški zavodi (udeležbe strokovnih delavcev v kolavdacijskih komisijah), kakor tudi turizmom, kje se poskušamo načrtno vključiti v programe turistične ponudbe. Z Ministrstvom za zunanje zadeve RS uspešno sodelujemo v ekspertni skupini za sukcesijo umetnin iz nekdanje SFRJ. Vključujemo se na področje urejanja trgovine z umetninami in sodelujemo z gospodarstvom pri zbiranju in proučevanju korporacijskih zbirk, od česar si obetamo povratni učinek v obliki sponzoriranja. S TVS sodelujemo pri pripravi izobraževalnih in informativnih oddaj o starejši umetnosti ter zagotavljamo podatke za MMC. Predvsem pa redno in tradicionalno dobro sodelujemo s sorodnimi inštitucijami - nacionalnimi (NMS, SEM, MG, AML), pokrajinskimi in občinskimi muzeji (Nova Gorica, Ptuj, Maribor, Jesenice, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Betnava, Šmarje pri Jelšah, Kostanjevica na Krki, Novo mesto, Belokranjski muzej Metlika, Umetnostna galerija Maribor) ter Muzejem in galerijami mesta Ljubljana. Posebej izpostavljamo sodelovanje pri oblikovanju pedagoškega programa v Mayerjevi vili v Šoštanju

z zbirko del Ivana Napotnika. Pozitivni so tudi učinki na turizem, kar se kaže v povečanem številu tujih obiskovalcev in naraščajočem številu prodanih publikacij v angleščini. K temu pripomore tudi standard vseh legend in pojasnil v slovenskem in angleškem jeziku na razstavah in obeh stalnih zbirkah. - Peta izdaja vodnika po slovenski zbirki v angleščini je razprodana; ponatisa nismo planirali zaradi pričakovane prenove Narodnega doma in umika stalne zbirke.

Posebej je potrebno izpostaviti učinek pedagoškega dela Narodne galerije, saj se število obiskov skupin šoloobveznih otrok in dijakov srednjih šol stalno povečuje. Vodeni ogledi z animacijami ter delavnicami imajo pomemben vpliv na občutljivih ciljnih segmentih odraščajočih, bodočih prijateljev Narodne galerije, umetnosti in slovenske kulture na splošno. V letu 2012 smo se poglobljeno ukvarjali tudi s publiko, ki ima posebne zahteve, zlasti s slepimi in slabovidnimi obiskovalci.

Narodna galerija je z identifikacijo energetskih problemov (energetski pregled in poročilo) in z obeti sanacije najbolj perečih vprašanj, predvsem pa prenove Narodnega doma, posegla tudi v (delno) reševanje okoljske problematike.

11. Druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja, kadrovske politike

31.12.2012 je bilo v Narodni galeriji zaposlenih 33 delavcev, 33 jih financira MIZKŠ, enega manj, kot pred enim letom. Fluktuacija je majhna. V letu 2013 bomo imeli zaposlena dva delavca manj, kot v letu 2012. Od zaposlenih imajo 4 IX. stopnjo izobrazbe, 5 VIII., 11 VII., 4 VI., 5 V., 4 III.

21. junija 2012 smo sprejeli Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest (sestavljajo ga Pravilnik, Sistemizacija delovnih mest, Katalog delovnih mest, organigram). Gre za Pravilnik, ki je dopolnjen in popravljen glede na prejšnjega v smislu usmerjenosti v prihodnost glede kadrovske potrebe Narodne galerije. Osnutek Pravilnika je bil pripravljen že konec leta 2011, januarja 2012 smo ga začeli usklajevati s sindikatom in delavskim predstavništvom in z delom končali junija 2012. Večje spremembe zadevajo organizacijo oddelkov, ki zdaj še formalno sledi že utečeni praksi, in vzpostavljanje hierarhije med oddelki in znotraj njih.

Še vedno smo kadrovsko podhranjeni. Pogrešamo vsaj zapolnitev delovnega mesta za stike z javnostmi, delovno mesto tržnika, pomoč pri delu IT inženirja in vodjo muzejske trgovine. Povečan obseg nalog z naslova matične službe terja nove zaposlitve. Manjka nam strokovni sodelavec za vodenje Vladne umetnostne zbirke, še vedno ni nadomeščen kustos slikarske zbirke.

Izobraževanje delavcev je potekalo po programu in je primerno razporejeno po starostni in izobrazbeni strukturi. Zaradi splošne racionalizacije izdatkov smo prioriteto obravnavali izpopolnjevanje z namenom boljšega obvladanja obstoječih delovnih nalog. Izobrazbena struktura zaposlenih presega zahtevano, kar omogoča doseganje boljših rezultatov. Napredovanja so potekala v okviru pravic in planiranja (16 zaposlenih v letu 2012; vendar napredovanja niso imela, zaradi odločitve vlade, finančnega učinka). Vedno več nalog rešujemo z občasnim najemanjem kadrov in s študentsko pomočjo ("outsourcing") – izobraževalno animacijske aktivnosti (vodenje šolskih in predšolskih skupin, Galov klub - animatorji) varovanje zbirk (varuhi – upokojeanci) in trgovinska dejavnost se odvijajo s pomočjo študentov in upokojeancev. Na ta način lahko izvajamo aktivnosti, ki jih sicer ne bi

mogli v zadostnem obsegu, po drugi strani pa na ta način prihranimo na leto več kot 60.000 €, v primerjavi s tem, če bi te aktivnosti izvajali zaposleni oz. če bi varovanje izvajala katera od organiziranih varnostnih služb.

Primerjava stroškov (v €) glede na trenutno stanje (ŠS, PP; AP) in stroškov, če bi te zunanje sodelavce nadomestili z zaposlenimi, s podjetji in agencijami, ki opravljajo taka dela;

Strošek: avtorske pogodbe (AP), podjemne pogodbe (PP), študentski servis (ŠS) - primerjava za leto 2011; podatki so podobni kot v letu 2012

	št. zaposlenih			št. Ur na leto	bruto znesek na leto	STROŠEK, bruto po ZUJF-u / *5	RAZLIKA ali PRIHRANEK
	ŠS	PP/S P	AH				
Animatorji - vodenje *1	4	0	2	1.363	15.457	15.457	0
Varuhi - varovanje *2	20	7	0	9.238	37.844	91.456	53.612
Trgovina - prodaja *3	5	1	0	3.375	20.864	26.580	5.716
Blagajna (Buča) - prodaja *4	7	0	0	2.618	10.094	11.328	1.234
S K U P A J	36	8	2	16.594,00	84.258,94	144.820,57	60.000

Razlaga:

*1 Vodenje po galeriji lahko opravljajo samo animatorji – študentje. Alternativa so samo zaposleni kustosi, ker pa so kolegi animatorji lansko leto opravili skoraj 1.400 ur vodenja (vrtni, osnovne šole) ob svojem delu vsega vodenja niti ne bi zmogli; poleg tega pa gre za specifično vodenje, saj mora biti didaktično prilagojeno starosti ciljne skupine; pomembno je poudariti, da je to za študente umetnostne zgodovine tudi edina možnost opravljanja prakse, učenja v živo. Kustosi Narodne galerije vodijo srednješolske skupine, odrasle in protokolarne ogledne galerije.

*2 Največji prihranek je pri varovanju, saj nas varuhi (študentje, upokojeanci) stanejo 4,2 € na uro, Sintalovi varnostniki pa 9,9 €.

*3 V trgovini ne more vsega dela opraviti samo en zaposleni, ker se dela 6 dni na teden, ob nedeljah se ena ura šteje za dve uri, potem pa so še dnevi odprtih vrat in dogodki, ko je potrebno biti v trgovini več kot 8 ur. Ob tem, da je potrebno računati tudi na letni dopust in bolniške odsotnosti.

*4 Če ne bi imeli študentov bi morali zaposliti novega sodelavca. Razlika je tako majhna, samo 1.234 € na leto, ker sem računal, da zaposlimo na to delovno mesto Komercialista VI, ki je na začetku delovne dobe v 21. plačnem razredu.

*⁵ Stolpec prikazuje izračun stroškov, če bi ta dela namesto študentov in varuhov opravljala podjetja, agencije in novi zaposleni; na letnem nivoju je prihranka s sedanjim načinom dela kar za 60.562 €.

Dr. Barbara Jaki
direktorica

Ljubljana, februar 2013